

Marcin Maciołek

Wybieram gramatykę!
Odpowiedzi i komentarze do zadań

Część 3

Słowo— twórstwo

Wybieram gramatykę!

Odpowiedzi i komentarze do zadań

Część III

Opinia wydawnicza
Małgorzata Kita

**Europejskie
Miasto Nauki
Katowice 2024**

Marcin Maciołek

Wybieram gramatykę!

Odpowiedzi i komentarze do zadań

Część III

Słowotwórstwo

Katowice 2024

UNIWERSYTET ŚLĄSKI
WYDAWNICTWO

Redakcja i korekta
OLGA NOWAK

Projekt okładki
ŁUKASZ KLIŚ

Opracowanie graficzne i łamanie
MAREK FRANCIK

Redaktor inicjujący
MARCIN BUCZYŃSKI i PRZEMYSŁAW PIENIĄŻEK

Wersją referencyjną publikacji jest wersja elektroniczna. Publikacja na licencji Creative Commons
Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe (CC BY-SA 4.0)

Publikacja została sfinansowana
ze środków Funduszu Popularyzacji Nauki Typ dekretacji P (projekt) Element PSP MP* MP-2300-001-2-24-04-01-2
Źródło finansowania ZFIN00001024

<https://orcid.org/0000-0002-9147-1283>
Maciołek, Marcin
Wybieram gramatykę! Odpowiedzi i komentarze
do zadań : część 3 ; słowotwórstwo / Marcin Maciołek.
– Wydanie I. – Katowice : Wydawnictwo
Uniwersytetu Śląskiego, 2024

<https://doi.org/10.31261/PS.243>
ISBN 978-83-226-4589-5
(wersja elektroniczna)

Wydawca
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
ul. Bankowa 12 B, 40-007 Katowice
<https://wydawnictwo.us.edu.pl>
e-mail: wydawnictwo@us.edu.pl

Wydanie I. Ark. druk. 6,0. Ark. wyd. 5,0. PS 243.

Spis treści

Słowotwórstwo rzeczowników	7
Rzeczowniki złożone	24
Słowotwórstwo przymiotników	26
Słowotwórstwo czasowników	32
Neologizmy	39
Ćwiczenia utrwalające	43
Literatura	48

Słowotwórstwo rzeczowników

Ćwiczenie 1

A: To co, **plywamy**?

B: Dość już tego **plywania** na dzisiaj.

A: To co, **gotujemy** jeszcze coś?

B: Dość już tego **gotowania** na dzisiaj.

A: To co, **sprzątamy** dalej?

B: Dość już tego **sprzątania** na dzisiaj.

A: To co, **czytamy** jeszcze?

B: Dość już tego **czytania** na dzisiaj.

A: To co, **chodzimy** jeszcze?

B: Dość już tego **chodzenia** na dzisiaj.

A: To co, **śpiewamy** dalej?

B: Dość już tego **śpiewania** na dzisiaj.

A: To co, **latamy** jeszcze?

B: Dość już tego **latania** na dzisiaj.

A: To co, **gramy** jeszcze?

B: Dość już tego **grania** na dzisiaj.

A: To co, **piszemy** jeszcze?

B: Dość już tego **pisania** na dzisiaj.

Ćwiczenie 2

A: Nudzę się.

B: No to **oglądaj** telewizję!

A: **Oglądanie** telewizji mnie nudzi.

B: No to **chodź** na wycieczki!

A: **Chodzenie** na wycieczki mnie nudzi.

B: No to **rysuj**!

A: **Rysowanie** mnie nudzi.

B: No to **ucz się** języków!

A: **Uczenie się** języków mnie nudzi.

B: No to **rób** na drutach!

A: **Robienie** na drutach mnie nudzi.

B: No to **graj** na pianinie!

A: **Granie** na pianinie mnie nudzi.

B: No to **uprawiaj** sporty!

A: **Uprawianie** sportów mnie nudzi.

B: No to **przygotuj** obiad!

A: **Przygotowanie** obiadu mnie nudzi.

B: No to odrób lekcje!

A: **Odrobienie** lekcji mnie nudzi.

Ćwiczenie 3

Jeszcze tylko tydzień do **zakończenia** roku szkolnego.

Musisz się zająć **wychowaniem** dzieci.

Nie dopuszczono ich do **głosowania**.

Jak myślisz, czy dyrektor udzieli im **poparcia**?

Palenie wzbronione.

Bicie dzieci nie jest środkiem wychowawczym.

Męczy mnie to ciągle **bieganie** po schodach.

Uwaga, **przejście** podziemne!

Zgodził się bez **wahania**.

Ile czasu poświęcasz na **oglądanie** telewizji?

Ile czasu spędzasz na **sluchaniu** radia?

Spróbuj go zachęcić do **malowania**.

Uczenie w szkole było moim marzeniem.

Dużą przyjemność sprawia mi **jedzenie** zupy pomidorowej.

Długie **siedzenie** przy stole już mnie zmęczyło.

Ćwiczenie 4

czasownik →	derywat
<i>opisać</i>	<i>opis, opisanie</i>
śmiać się	śmiech, śmianie się
powrócić	powrót, powrócenie
otworzyć	otwarcie, otworzenie
przyjechać	przyjazd, przyjechanie
poznać	poznanie

Ćwiczenie 5

derywat	← podstawa słowotwórcza
zbieranie	zbierać
przygotowanie	przygotować
wyjaśnienie	wyjaśnić
wydarzenie	wydarzyć się
osiągnięcie	osiągnąć
zamknięcie	zamknąć
zamówienie	zamówić
tworzenie	tworzyć
powzięcie	powziąć
marzenie	marzyć

marznięcie	marznąć
zakończenie	zakończyć
twierdzenie	twierdzić
śpiew	śpiewać
bieg	biegać
widzenie	widzieć
bicie	bić
picie	pić

Ćwiczenie 6

derywat	← podstawa słowotwórcza
pisanie	pisać
pływanie	pływać
przewodzenie	przewodzić
życie	żyć
wykonanie	wykonać
głaskanie	głaskać
jedzenie	jeść
szarpanie	szarpać
czekanie	czekać
pieszczota	pieścić
szelest	szeleścić
pukanie	pukać
spełnienie	spełnić
trwanie	trwać
zrozumienie	zrozumieć
potwierdzenie	potwierdzić
krzyk	krzyczeć
protest	protestować
świt	świtać
leżenie	leżeć
wydłużenie się	wydłużyć się
bycie	być
wstanie	wstać
poruszenie się	poruszyć się
wyrwanie	wyrwać
myślenie	myśleć

Ćwiczenie 7

derywat	podstawa słowotwórcza	kategoria słowotwórcza
sędzia	sądzić	nazwy wykonawców czynności
krzywda	krzywdzić	nazwy rezultatów czynności
egzamin	egzaminować	nazwy czynności
kontrola	kontrolować	nazwy czynności
wybuch	wybuchać	nazwy czynności
obrona	obronić	nazwy czynności
walka	walczyć	nazwy czynności
wynalazek	wynaleźć	nazwy wytworów czynności
taniec	tańczyć	nazwy obiektów czynności
propozycja	proponować	nazwy obiektów czynności
bieg	biegać	nazwy czynności
próba	próbować	nazwy czynności
kara	karać	nazwy środków czynności
groźba	grozić	nazwy czynności
wstyd	wstydić się	nazwy stanów
pływak	pływać	nazwy wykonawców czynności

Ćwiczenie 8

Możliwość **wybuchu** wojny zawisła nad światem.

Egzamin z historii Polski odbędzie się w najbliższy wtorek.

Już od miesiąca trwają **próby** nowej sztuki Mrożka.

Jestem zainteresowany twoją **propozycją** zmiany pracy.

Podziwialiśmy odwagę **pływaka**, który tak dzielnie pokonał morze.

Ćwiczenie 9

Element *-ek* nie jest sufiksem zdrobniającym w wyrazach: *wtorek*, *ogórek*, *Marek*, *ranek*, *statek*, *zamek*, *rynek*, *ganek*, *ołówek*, *policzek*, *stolek*. Warto nadmienić, że z historycznego punktu widzenia wyrazy *ogórek* i *stolek* są zdrobnieniami. W wyrazie *Janek* sufiks *-ek* pełni ponadto funkcję spieszczającą.

Ćwiczenie 10

derywat	podstawa słowotwórcza
<i>Józek</i>	<i>Józef</i>
Wacek	Wacław
Franek	Franciszek
Janek	Jan
Olek	Aleksander
Staszek	Stanisław
Jurek	Jerzy
Stasiek	Stanisław
Piotrek	Piotr
Sławek	Sławomir
Radek	Radosław

Pawełek	Paweł
Januszek	Janusz
Leszek	Lech
Tadek	Tadeusz
Krzysiek	Krzysztof
Antek	Antoni
Władek	Władysław

Ćwiczenie 11

derywat	podstawa słowotwórcza	alternacja (alternacje)
<i>stolik</i>	<i>stół</i>	$[u] : [o] = \text{ort. } \acute{o} : o, [ɯ] : [l']$
daszek	dach	$[\chi] : [\acute{s}] = \text{ort. ch} : \text{sz}$
torebka	torba	$[\emptyset] : [e]$
główka	głowa	$[o] : [u] = \text{ort. o} : \acute{o}$
kółko	koło	$[o] : [u] = \text{ort. o} : \acute{o}$
teatrzyk	teatr	$[r] : [\acute{s}] = \text{ort. r} : \text{rz}$
grosik	grosz	$[\acute{s}] : [\acute{s}]$
nożyk	nóż	$[u] : [o] = \text{ort. } \acute{o} : o$
aparacik	aparat	$[t] : [\acute{c}]$
kroczek	krok	$[k] : [\acute{c}]$
orzeszek	orzech	$[\chi] : [\acute{s}] = \text{ort. ch} : \text{sz}$
wietrzyk	wiatr	$[a] : [e], [r] : [\acute{s}] = \text{ort. r} : \text{rz}$
wąsik	wąs	$[s] : [\acute{s}]$
nóżka	noga	$[o] : [u] = \text{ort. o} : \acute{o}, [g] : [\acute{s}]$
muszka	mucha	$[\chi] : [\acute{s}] = \text{ort. ch} : \text{sz}$
piąstka	pięść	$[\acute{e}] : [\acute{o}] = \text{ort. } \acute{e} : \acute{a}, [\acute{s}\acute{c}] : [\text{st}]$
rączka	ręka	$[\text{o}\eta] : [\text{e}\eta] = \text{ort. } \acute{e} : \acute{a}, [k] : [\acute{c}]$

Ćwiczenie 12

derywat	formant
mateczka	-ka (+ alternacje $[e] : [\emptyset], [k] : [\acute{c}]$) ← matka
matunia	-unia (+ odcięcie -ka) ← matka
matuńka	-ka ← matunia
matuńcia	-cia ← matunia
matunieczka	-ka (+ alternacje $[e] : [\emptyset], [k] : [\acute{c}]$) ← matuńka
mateńka	-eńka (+ odcięcie -ka) / -eń- (formant infiksalny) ← matka
matuchna	-uchna (+ odcięcie -ka) ← matka
matusia	-usia (+ odcięcie -ka) ← matka
matuś	-uś (+ odcięcie -ka) ← matka
matuśka	-ka ← matuś // matusia
matusieńka	-eńka ← matuś // matusia / -eń- ← matuśka (formant infiksalny)
matusina	-ina ← matuś // matusia
matusieczka	-ka (+ alternacje $[\emptyset] : [e], [k] : [\acute{c}]$) ← matuśka

matusineczka	-ka (+ alternacje [ø] : [e], [k] : [č]) ← matusinka
matyńka	-ka ← matynia
matyneczka	-ka (+ alternacje [ń] : [n], [ø] : [e], [k] : [č]) ← matyńka
matuniczka	-iczka ← matunia
matuła	-uła (+ odcięcie -ka) ← matka
matulka	-ka ← matula
matuleńka	-eń- ← matulka (formant infiksalny)
matulina	-ina ← matula
matulinka	-ka ← matulina
matuleczka	-ka (+ alternacje [ø] : [e], [k] : [č]) ← matulka
matuluś	-uś ← matula
mamcia	-cia ← mama
mamka	-ka ← mama
mamusia	-usia ← mama
mamuś	-uś ← mama
mamuśka	-ka ← mamuś // mamusia
mamusięńka	-eń- ← mamuśka (formant infiksalny)
mameczka	-ka (+ alternacje [ø] : [e], [k] : [č]) ← mamka
mamunia	-unia ← mama
mamuchna	-uchna ← mama
mameńka	-eń- ← mamka (formant infiksalny)
mamunieczka	-ka (+ alternacje [ø] : [e], [k] : [č]) ← mamuńka
mamiczka	-iczka ← mama
mamula	-uła ← mama
mamulka	-ka ← mamula
mamuleńka	-eń- ← mamulka (formant infiksalny)
mamunieńka	-eń- ← mamuńka (formant infiksalny)
mamusińka	-iń- ← mamuśka (formant infiksalny)
mamuliczka	-iczka ← mamula
mama	ten wyraz ma słoworód naturalny: pochodzi z języka dziecięcego, w którym powstał poprzez podwojenie sylaby (reduplikację rdzenia)

Ćwiczenie 13

Przykładowe derywaty (spieszczenia) od słowa *tato* to: *tatuś*, *tatusiek* (← *tatuś*), *tatko*, *tatuń*, *tatunio*, *tatuńcio* (← *tatunio*), *tatulo*, *tatul*, *tatulek* (← *tatul* // *tatulo*), *tatulko* (← *tatulo* // *tatul*).

Ćwiczenie 14

podstawa słowotwórcza	derywat (derywaty)
<i>lampa</i>	<i>lampka</i> (→ <i>lampeczka</i>)
<i>torba</i>	<i>torebka</i> (→ <i>torebeczka</i>), <i>torebusia</i>
<i>koło</i>	<i>kółko</i> (→ <i>kółeczko</i>)
<i>dom</i>	<i>domek</i> (→ <i>domeczek</i>)
<i>pokój</i>	<i>pokoik</i> (→ <i>pokoiczek</i>)

kwiat	kwiatek (→ kwiateczek, kwiatusek)
róża	różyczka
serce	serduszko, serdeńko
ucho	uszko (→ uszeczek)
dzban	dzbanek (→ dzbaneczek, dzbanuszek)
brat	braciszek
siostra	siostrzyczka, siostrunia
babka	babeczka

Ćwiczenie 15

Derywatami od wyrazu *kot* w przytoczonym wierszu Jana Brzechwy są rzeczowniki *kotek* (zdrobnienie), *kocur* (nazwa samca) oraz *kocisko* (zgrubienie). Od podstawy *kot* można utworzyć ponadto słowa: *kotka* (nazwa żeńska), *kocię*, *kociątko*, *kociak* (nazwy istot młodych), *kotuś*, *kotulek* (spieszczenia), *kociarz*, *kociara* (nazwy subiektów, amatorów), a ponadto przymiotnik *koci*. Derywatami od wyrazu *kot* nie są natomiast czasownik *kocić się* ‘rodzić potomstwo (o zwierzętach)’ i przymiotnik *kotna* ‘brzemenna (o zwierzętach)’.

Ćwiczenie 16

Trudno jest wytyczyć ścisłą granicę między zdrobnieniami, które informują o małości przedmiotu lub osoby, a spieszczeniami, które mają zabarwienie emocjonalne. W wielu przypadkach obie te funkcje nakładają się i wówczas niełatwo jest rozgraniczyć deminutywa od hipokorystyków. O zakwalifikowaniu do odpowiedniej kategorii słowotwórczej decyduje w wielu sytuacjach kontekst (nieraz wykraczający poza zdanie, tzw. sytuacyjny). Ponieważ w ćwiczeniu podano wyrazy w izolacji, niniejszej odpowiedzi nie należy traktować jako jedynej poprawnej. Literą *M* oznaczono derywaty informujące o małym rozmiarze obiektu, a literą *E* wyrazy pochodne o nacechowaniu emocjonalnym.

lampka <i>M</i>	jabluszek <i>M</i>
dzionek <i>E</i>	duszynek <i>E</i>
słonko <i>E</i>	siostrzyczka <i>M, E</i>
miłostka <i>E</i>	szafka <i>M</i>
kwiatusek <i>M</i>	wujaszek <i>E</i>
roczek <i>E</i>	tysiączek <i>E</i>
serduszko <i>E</i>	rowerek <i>M</i>

Ćwiczenie 17

Kotek, kotulek, kotuś. Głos mojego wnuka jest pieszczotliwy; kot mruczy. **Kotek, kotulek, kotuś.** Głos mojego wnuka jest pieszczotliwy za bardzo; kot miauczy. Wstaję, by uszczęśliwić kota przerwać.

[Hamilton *Ciotka Mela, czyli jak zagłaskać kota na śmierć*]

Przez cały biały **dzionek** czekam,
 Aż stanie się wieczór w wieńcu gwiazd,
 Kiedy mnie z półczłowieka
 Zamienia w półboga sypki czas.
 [Jarosław Iwaszkiewicz *Lato 1932*]

Ćwiczenie 18

(1) Zdrobnienia: *łódeczko, konik, pieseczek, piesek, ciasteczko, chlebek, maselko, rąsia, grosik, domek, lampka, zegareczek, stolik.*

(2a) Nazwy ekspresywne o zabarwieniu emocjonalnym pozytywnym: *babunia, koniś, babina, łódeczko, konik, matusia, psina, mateńka, mamunia, pieseczek, piesek, piesio, psisko* (por. *kochane psisko*), *mamusia, ciasteczko, ciacho, chlebek, maselko, wujcio, rąsia, domek, lampka, zegareczek, stolik, skarbuś, córeńka.*

(2b) Nazwy ekspresywne o zabarwieniu emocjonalnym negatywnym: *babsko, powieścido, psisko* (por. *wstrętne psisko*), *wierszydło, synal, pannica, nochal, paluch, sukieneczyna.*

Ćwiczenie 19

Pójdziemy w pole, w ranny czas;

Młode **traweczki**, witam was!

Młode **traweczki** zielone,

Poranną rosą zroszone.

Długoście spały twardym snem,

Pod białym **śnieżkiem**, w polu tem;

Teraz **glóweczki** wznosicie,

Bo przyszło **slonko** i życie.

[Maria Konopnicka *W polu*]

Siedzi nad wodą mały **kocina**,

Patrzy na **rybki**, idzie mu ślina;

Rad by je dostać, rad by w bród skoczyć,

Lecz mu się nie chce **nózek** zamoczyć!

Siedzi nad książką mały **chłopczyna**,

Potrzebę nauk czuć już zaczyna:

Rad by się uczyć, rad by coś wiedzieć,

Lecz mu się nie chce **glówki** pobiedzić.

Darmo, **kocino**, darmo **chłopczyno**,

Golałki same do ust nie płyną.

Kto leniuch, niech się o nic nie kusi:

Kto chce coś umieć, pracować musi.

[Jan Chęciński *Chłopczyk i kotek*]

– To ja ci przypomnę. Ot, jak było... **Kaziuczek** leży w rozprażonej pościeli i dyszy, dyszy. Buzia tak rusza się jak u **rybki**... A ja przy łóżku na ziemi. Już nie klęczę i nie siedzę, już sama nie wiem, jak na tej ziemi trzymam się, chciałabym dziurę sobie całą wyłamać w podłodze i zapaść się – zapaść się choć w piekło, żeby już nie czuć i nie wiedzieć, nie myśleć i tego żalu okrutnego, krwawego nie mieć o krzywdę tego dziecka. I konsylium było, i operacja była, i profesor z Moskwy sprowadzony, i **gardziolko** – podlecyc – przecięli, tracheotomię zrobili – i nie ma, nie ma nadziei! **Kaziuczek** ten leży, **oczki** coraz głębiej podchodzą pod czoło, przewracają się w tył, bieleją... I ja widzę to wszystko. I ja nic nie mogę. A ty – ojciec. Ja do ciebie: „Adam! Ratuj, bo oszaleję. Ratuj dziecko – deski, proch będę całować, po których chodziłeś”. A ty? No... a cóż ty mnie na to? Głowę tak, ot, po faryżejsku – jak teraz – zwiesiłeś i mówisz maślanym głosem: „Spokoju, Ewelina, spokoju... Trudno, miła moja, Bóg dał – Bóg wziął, nie w mocy ludzkiej sprzeciwić się Bogu”. Ot, co ty powiedziałeś mnie – ojciec!

„Bóg wziął”. Wziął... a **małeńki** leży tu, cały gorący – i dyszy. I czeka od ciebie pomocy... A ty oddajesz go Bogu! Dla ciebie on już stracony, już „wzięty”... Ach, zbóju, cierpliwy zbóju, **świętoszku** – toż przecież przez ciebie ta choroba była... To czyżje **ischiasik** felczer w sypialni masował? A dziecko stoi obok i śmieje się: „**Tatusiowi** klapsy dają”. A z fartucha tego felczera zarazki dyfterii sypią się jak pchły! Bo onże – dezynfektor miejski! To któż jego sam do domu na zgubę rodzonego dziecka sprowadził?

[Maria Kuncewiczowa *Cudzoziemka*]

To, co jest w **Gosi** osobliwe,
co ją wyróżnia z innych **Goś**,
to jej **slóweczka** pieszczotliwe
na wszystko – czy to ktoś, czy coś:

Mama – „**maminka**”, tato – „**tatusik**”
słoń w ZOO to u Gosi „**slonik**”
autobus to jest „**autobusik**”
krowa to „**krówka**”, koń to „**konik**”

Gosia ma „**plaszczyk**” z „**pęteleczkami**”
i „**frędzeleczyki**” przy „**szaliczku**”,
w „**rączce**” „**teczuszkę**” z „**książeczkami**”
i „**loczek**” z „**włosków**” na policzku.

Ze „**szkółki**” idzie na „**spacerek**”,
„**pomponik**” śliczny ma nad głową;
słodka, różowa jak cukierek,
więc niebo też jest na różowo.
[Zbigniew Lengren *Cukierek*]

Ćwiczenie 20

derywat	podstawa	znaczenie derywatu
cukierek	cukier	‘przedmiot zrobiony z cukru’
młynek	młyn	‘przedmiot podobny kształtem do młyna’
żelazko	żelazo	‘przedmiot zrobiony z żelaza’
sałatka	sałata	‘potrawa zrobiona m.in. z sałaty’
wózek	wóz	‘przedmiot funkcji podobnej do wozu’

Uwaga: Ćwiczenie to zwraca uwagę na fakt, że formacje deminutywne łączą w sobie inne znaczenia. Poza bardzo częstym znaczeniem ekspresywnym (melioracyjnym, które w wielu przypadkach jest nawet dominujące) pojawiają się również wtórne znaczenia mutacyjne: 1. ‘przedmiot podobny (pod względem kształtu, funkcji, surowca) do desygnatu podstawy’ (por. *młynek*, *dzwonek*, *gumka*), 2. ‘przedmiot zrobiony z tego, na co wskazuje podstawa’ (por. *cukierek*, *ciastko*, *żelazko*), 3. ‘pojedynczy element zbioru lub fragment całości’ (por. *słomka*, *pyłek*, *ziarnko*, *ognik*). Znaczenie 2. można określić jako konkretyzujące, a znaczenie 3. – jako syngulatywne i partytywne.

Ćwiczenie 21

podstawa słowotwórcza	nazwa żeńska	alternacja (alternacje)
lekarz	lekarka	[š] : [r] = ort. rz : r
sąsiad	sąsiadka	—
chemik	chemiczka	[k] : [č]
malarz	malarka	[š] : [r] = ort. rz : r
doręczyciel	doręczycielka	—
śpiewak	śpiewaczka	[k] : [č]
egoista	egoistka	—
pływak	pływaczka	[k] : [č]
nauczyciel	nauczycielka	—

pisarz	pisarka	[š] : [r] = ort. rz : r
poeta	poetka	—
aktor	aktorka	—
sportsmen	sportsmenka	—
mnich	mniszka	[χ] : [š] = ort. ch : sz
wieśniak	wieśniaczka	[k] : [č]
przyjaciół	przyjaciółka	[e] : [u] = ort. e : ó, [l] : [u]
kierownik	kierowniczka	[k] : [č]

Ćwiczenie 22

derywat	podstawa słowotwórcza	sufiks
zdobywczy	zdobywca	-yni
wynalazczy	wynalazca	-yni
mistrz	mistrz	-yni
bogini	bóg	-ini

Ćwiczenie 23

derywat	podstawa słowotwórcza	formant
markiza	markiz	formant paradygmatyczny -a
chrzestna	chrzestny	formant paradygmatyczny -a
podwładna	podwładny	formant paradygmatyczny -a
spóźnialska	spóźnialski	formant paradygmatyczny -a
szczęściara	szczęściarz	formant paradygmatyczny -a + alternacja [š] : [r] = ort. rz : r
pieszczocha	pieszczoch	formant paradygmatyczny -a
żartownisia	żartowniś	formant paradygmatyczny -a

Ćwiczenie 24

derywat	podstawa słowotwórcza	alternacja (alternacje)
diablica	diabeł	[e] : [ø], [u] : [l']
błaźnica	błazen	[z] : [ž], [e] : [ø], [n] : [ń]
lwica	lew	[e] : [ø], [f] : [v']
tygrysica	tygrys	[s] : [š]
oślica	osioł	[o] : [ø], [u] : [l']
wilczyca	wilk	[k] : [č]

Ćwiczenie 25

Nazwą żeńską występującą w przywołanym wierszu Kazimierza Iłakowiczówny jest formacja *łabędzica* utworzona od rzeczownika *łabędź* za pomocą formantu *-ica*.

Ćwiczenie 26

derywat	kategoria słotwórcza	znaczenie
strażnica	nazwy miejsc	‘miejsce, w którym pełniona jest straż’
strażniczka	nazwy żeńskie	‘kobieta będąca strażnikiem’
kierownica	nazwy narzędzi	‘to, za pomocą czego kierujemy’
kierownicza	nazwy żeńskie	‘kobieta będąca kierownikiem’
rysownica	nazwy narzędzi	‘narzędzie do rysowania’
rysownicza	nazwy żeńskie	‘kobieta będąca rysownikiem’

Ćwiczenie 27

We współczesnej polszczyźnie w zasadzie nie istnieją jakiegokolwiek ograniczenia w zakresie tworzenia nazw żeńskich od odpowiadających im podstaw męskich. Najczęściej stosowanym w tym celu zabiegiem jest dodanie do rzeczownika rodzaju męskiego sufiksu (przyrostka) słotwórczego *-ka*, zdecydowanie rzadziej użycie formantu paradygmatycznego żeńskiego *-a*. Formułowane jeszcze jakiś czas temu restrykcje związane z tworzeniem feminatywów z przyrostkiem *-ka* od określonych podstaw męskich dziś w znacznej mierze straciły na znaczeniu: nie stanowią wyraźnej blokady w derywacji nazw żeńskich, a co najwyżej budzą dystans niektórych użytkowników języka przed ich użyciem (chodzi tu o obawy związane z wieloznacznością, stylistyką czy trudnością wymawianiową nazw typu: *dypłomatka*, *reżyserka*, *żołnierka*; *muzyczka*, *pedagożka*, *polityczka*; *adiunktka*, *chirurgka*, *pediatrka*). Tym samym każdy z rzeczowników podanych w ćwiczeniu może być podstawą słotwórczą dla odpowiadającej mu nazwy żeńskiej, zob.: *filolog* → *filolożka*, *psycholog* → *psycholożka*, *adiunkt* → *adiunktka*, *architekt* → *architektka*, *minister* → *ministerka* // *ministra*, *ambasador* → *ambasadorka*, *profesor* → *profesorka*, *doktor* → *doktorka* // *doktora*, *magister* → *magisterka* // *magistra*, *premier* → *premierka* // *premiera*, *inżynier* → *inżynierka* // *inżyniera*.

Ćwiczenie 28

derywat	znaczenie
profesorowa	‘żona profesora’
profesorka	‘kobieta będąca profesorem’
aptekarzowa	‘żona aptekarza’
aptekarzówna	‘córka aptekarza’
aptekarzka	‘kobieta aptekarz’
krawcowa	‘kobieta krawiec’ (daw. ‘żona krawca’)
szefowa	‘kobieta szef’ lub ‘żona szefa’
posłanka	‘kobieta poseł’

Ćwiczenie 29

Zdania, w których jest mowa o kobiecie, to:

- Dyrektor Nowakowa przyjmuje we wtorki.
- Doktor Zielak wyszła do biblioteki.
- Pani minister Anna Jagielska wyjechała do Anglii.
- Rozmawiałem wczoraj długo z profesor Kwiatkowską.
- Omawialiśmy artykuł doktor Nowak.
- Wyjeżdżam jutro do Warszawy z redaktor Jolantą Wiek.
- Prokurator Jóźwiak jest bardzo niebezpieczna.
- Pani psycholog Irena Nowak przeprowadziła test w pierwszej klasie.
- Ambasador Zofia Wojna otworzyła uroczyste wystawę malarstwa polskiego.

Zdania, w których niemożliwe jest określenie płci osoby, o której mowa, to:

Doktor Nowak zaraz przyjdzie.

Mecenas Kwiatek przyjdzie dziś później.

Wątpliwości może nasuwać również zdanie:

Z Ziarno spotkam się w pracy.

ze względu na charakterystyczną dla wypowiedzi potocznych tendencję do nieodmieniania nazwisk męskich zakończonych na -o, co nie jest aprobowane przez normę i w tym przypadku prowadzi do tożsamości z odpowiednimi nazwiskami żeńskimi, które formalnie się nie odmieniają (ich nieodmienność jest sygnałem żeńskości).

Ćwiczenie 30

derywat	kategoria słowotwórcza	znaczenie
czytanka	nazwy obiektów czynności	‘to, co się czyta // co jest czytane’
układanka	nazwy obiektów czynności	‘to, z czego się układa obrazki, budowle’
wychowanka	nazwy żeńskie nazwy obiektów czynności	‘kobieta wychowanek’ ‘kobieta, którą się wychowuje’
leżanka	nazwy środków czynności	‘to, na czym się leży’
mieszanka	nazwy obiektów/wytworów	‘to, co się miesza // co jest mieszane’
lekarka	nazwy żeńskie	‘kobieta lekarz’
drukarka	nazwy narzędzi	‘to, za pomocą czego się drukuje’
cukiernica	nazwy miejsc	‘pojemnik na cukier’
kierownica	nazwy narzędzi	‘to, za pomocą czego kierujemy’
diablica	nazwy żeńskie	‘kobieta diabeł’
niewolnica	nazwy żeńskie	‘kobieta niewolnik’
strzelnica	nazwy miejsc	‘miejsce, w którym się strzela’
zwolenniczka	nazwy żeńskie	‘kobieta zwolennik’
solniczka	nazwy miejsc	‘pojemnik na sól’

Ćwiczenie 31

mężczyzna	żona (kobieta zamężna)	córka (kobieta niezamężna)
Skarga	Skarżyna	Skarżanka
Gawęda	Gawędzina	Gawędzianka
Sapieha	Sapieżyna	Sapieżanka
Ludwig	Ludwiżyna	Ludwiżanka
Kowal	Kowalowa	Kowalówna
Radziwiłł	Radziwiłłowa	Radziwiłłówna
Kowalski	Kowalska	Kowalska
Nowakowski	Nowakowska	Nowakowska

Ćwiczenie 32

mężczyzna	żona (kobieta zamężna)	córka (kobieta niezamężna)
Nowicki	Nowicka	Nowicka
Puzyna	Puzynina	Puzynianka
Zaręba	Zarębina	Zarębianka
Dudek	Dudkowa	Dudkówna
Satkiewicz	Satkiewiczowa	Satkiewiczówna
Mądry	Mądra	Mądra

Ćwiczenie 33

A: Ten pan pochodzi z **Ameryki**.

B: Tak? Nie wiedziałam, że jest **Amerykaninem**.

A: Ten pan pochodzi z **Gdańska**.

B: Tak? Nie wiedziałam, że jest **gdańszczaninem**.

A: Ten pan pochodzi z **Rosji**.

B: Tak? Nie wiedziałam, że jest **Rosjaninem**.

A: Ten pan pochodzi z **Japonii**.

B: Tak? Nie wiedziałam, że jest **Japończykiem**.

A: Ten pan pochodzi z **Anglii**.

B: Tak? Nie wiedziałam, że jest **Anglikiem**.

A: Ten pan pochodzi z **Włoch**.

B: Tak? Nie wiedziałam, że jest **Włochem**.

A: Ten pan pochodzi z **Grecji**.

B: Tak? Nie wiedziałam, że jest **Grekiem**.

A: Ten pan pochodzi z **Rzymu**.

B: Tak? Nie wiedziałam, że jest **rymianinem**.

A: Ten pan pochodzi z **Ukrainy**.

B: Tak? Nie wiedziałam, że jest **Ukraińcem**.

A: Ten pan pochodzi z **Hiszpanii**.

B: Tak? Nie wiedziałam, że jest **Hiszpanem**.

A: Ten pan pochodzi z **Brazylii**.

B: Tak? Nie wiedziałam, że jest **Brazylijczykiem**.

Uwaga: Przy tworzeniu nazw mieszkańców pojawiających się w ćwiczeniu użyto formantów sufiksalnych *-anin* (por. *paryżanin*, *Amerykanin*, *gdańszczanin*, *Rosjanin*, *rymianin*), *-czyk* (por. *Japończyk*) i rozszerzonego *-ijczyk* (por. *Brazylijczyk*), a także *-ik* (por. *Anglik*), *-ec* (por. *Ukrainiec*) oraz formantu paradygmatycznego *-ø* (por. *Włoch*, *Greki*, *Hiszpan*).

Ćwiczenie 34

Studiuje ze mną **Amerykanin**.

Studiuje ze mną **Amerykanka**.

Panuje opinia, że **Słowianin** jest uczciwy.

Panuje opinia, że **Słowianka** jest uczciwa.

Chciałbym się czegoś dowiedzieć o tym **Indianinie**.

Chciałbym się czegoś dowiedzieć o tej **Indiance**.

Ten pałac należał do bogatego **rzymianina**.

Ten pałac należał do bogatej **rzymianki**.

Rosjaninowi towarzyszył jakiś **gdańszczanin**.

Rosjance towarzyszyła jakaś **gdańszczanka**.

Ćwiczenie 35

nazwa żeńska	podstawa słowotwórcza	zmiana
Amerykanka	Amerykanin	ucięcie -in w sufiksie + alternacja [ń] : [n]
mieszkanka	mieszkaniec	ucięcie sufiksu -ec + alternacja [ń] : [n]
warszawianka	warszawianin	ucięcie -in w sufiksie + alternacja [ń] : [n]
Australijka	Australijczyk	ucięcie sufiksu -czyk
republika	republikanin	ucięcie -in w sufiksie + alternacja [ń] : [n]
siostrzenica	siostrzeniec	ucięcie sufiksu -ec

Ćwiczenie 36

Po południu pójdziemy do **pijalni** soków.

Zapraszam cię na kawę do **kawiarni** przy Placu Zamkowym.

Radzę ci odwiedzić **herbaciarnię** „Pekin”; mają tam wspaniałą herbatę.

W nowej **piwiarni** na Warszawskiej jest duży wybór piwa.

Ćwiczenie 37

nazwa miejsca	
w <i>czytelni</i>	<i>można czytać</i>
w drukarni	można drukować
w kwiaciarni	można kupić kwiaty
w winiarni	można kupić wino // można napić się wina
w księgarni	można kupić książki
w pralni	można prać ubrania
na pływalni	można pływać
w jadalni	można jeść
w sypialni	można spać

Ćwiczenie 38

derywat	sufiks	znaczenie (kategoria słotwórcza)
dziurkacz brodac palacz	-acz -acz -acz	nazwy narzędzi (środków czynności) nazwy charakteryzujące (nosiciele cech) nazwy wykonawców czynności
kobiecina wołowina wojewódzina	-ina -owina / -ina -ina	nazwy ekspresywne nazwy genetyczne / charakteryzujące nazwy żeńskie (pokrewieństwa)
domek przystanek dzionek	-ek -ek -ek	nazwy zdrobniałe (deminutywne) nazwy miejsc nazwy ekspresywne
nauczycielstwo bohaterstwo narciarstwo	-stwo -stwo -stwo	nazwy zbiorów (collectiva) nazwy cech abstrakcyjnych nazwy czynności, dziedzin działalności
lizak ponurak drewniak ogólniak	-ak -ak -ak -ak	nazwy obiektów czynności nazwy nosicieli cech (charakteryzujące) nazwy materiałowe nazwy nosicieli cech (charakteryzujące)

Ćwiczenie 39

zdanie	znaczenie i kategoria słotwórcza
<u>Streszczenie</u> artykułu zajęło mi cały wieczór.	znaczenie: 'to, że się coś streszcza' kategoria: nazwy czynności
Student przyniósł mi wreszcie to <u>streszczenie</u> , o które prosiłam.	znaczenie: 'to, co się streściło' kategoria: nazwy wytworów czynności
Patrzyłem z nostalgią na <u>kartoflisko</u> spowite jesienną mgłą.	znaczenie: 'pole, na którym rosną / rosły kartofle' kategoria: nazwy miejsc
To <u>kartoflisko</u> jest jeszcze twarde, choć gotuje się już prawie godzinę.	znaczenie: 'duży kartofel' kategoria: nazwy zgrubiałe
Podszedł do mnie <u>włóczęga</u> w poszarpanym i brudnym ubraniu.	znaczenie: 'ten, kto się włóczy' kategoria: nazwy wykonawców czynności
<u>Włóczęga</u> po bezdrożach Bieszczad trwała prawie tydzień.	znaczenie: 'to, że się ktoś włóczy' kategoria: nazwy czynności
<u>Pranie</u> bielizny ciągnęło się bez końca.	znaczenie: 'to, że się coś pierze' kategoria: nazwy czynności
Piotr przyniósł mi już <u>pranie</u> z suszarni.	znaczenie: 'to, co się pierze' kategoria: nazwy obiektów czynności
Patrzyłem z radością na <u>krakowiaka</u> odtąnczonego z werwą przez „Mazowsze”.	znaczenie: 'taniec krakowski' kategoria: nazwy charakteryzujące
<u>Krakowiak</u> , którego widziałam wczoraj w Paryżu, tęsknił już za swoim miastem.	znaczenie: 'mieszkaniec Krakowa' kategoria: nazwy mieszkańców
<u>Występ</u> Anny na deskach Teatru Małego przypadł mi do gustu.	znaczenie: 'to, że się występuje' kategoria: nazwy czynności
Uderzył głową o skalny <u>występ</u> .	znaczenie: 'wystająca (występująca) część skały' kategoria: nazwy subiektów czynności

Ćwiczenie 40

derywat	kategoria słowotwórcza	formant
siedemnastka	nazwy charakteryzujące (nosicieli cech)	-ka
dziewiątka	nazwy charakteryzujące (nosicieli cech)	-ka
piątka	nazwy charakteryzujące (nosicieli cech)	-ka
siedemnastka	nazwy charakteryzujące (nosicieli cech)	-ka
taksówka	nazwy charakteryzujące (nosicieli cech)	-ówka
obrazowość	nazwy cech abstrakcyjnych	-ość
metaforyczność	nazwy cech abstrakcyjnych	-ość
mowa	nazwy wytworów (rezultatów) czynności	-a (f. paradygmatyczny)
zmaganie	nazwy czynności	-anie
uderzenie	nazwy wytworów (rezultatów) czynności	-enie
zamyśł	nazwy obiektów czynności	-o (f. paradygmatyczny)
cios	nazwy wytworów (rezultatów) czynności	-o (f. paradygmatyczny)
wysiłek	nazwy wytworów (rezultatów) czynności	-ek
przenośnia	nazwy subiektów czynności	-nia
zręczność	nazwy cech abstrakcyjnych	-ość
zgrabność	nazwy cech abstrakcyjnych	-ość
utwór	nazwy wytworów (rezultatów) czynności	-o (f. paradygmatyczny)
robota	nazwy wytworów (rezultatów) czynności	-ota
rozmaitość	nazwy cech abstrakcyjnych	-ość
oczywistość	nazwy cech abstrakcyjnych	-ość
wysłowienie	nazwy wytworów (rezultatów) czynności	-enie
pracownik	nazwy wykonawców czynności	-nik
rysowanie	nazwy czynności	-anie
malowanie	nazwy czynności	-anie
lepienie	nazwy czynności	-enie
zajęcie	nazwy czynności	-cie
wytwór	nazwy wytworów (rezultatów) czynności	-o (f. paradygmatyczny)
rysunek	nazwy wytworów (rezultatów) czynności	-unek
ulepianka	nazwy wytworów (rezultatów) czynności	-anka
wycinanka	nazwy wytworów (rezultatów) czynności	-anka
przeżycie	nazwy wytworów (rezultatów) czynności	-cie
odbiorca	nazwy wykonawców czynności	-ca
pisarz	nazwy wykonawców czynności	-arz
zaczęcie	nazwy czynności	-cie
głupota	nazwy cech abstrakcyjnych	-ota
myślenie	nazwy czynności	-enie
optymizm	nazwy cech abstrakcyjnych	-izm
pesymizm	nazwy cech abstrakcyjnych	-izm
wykształcenie	nazwy wytworów (rezultatów) czynności	-enie
zongler	nazwy wykonawców czynności	-er
nieznajomość	nazwy przeciwieństwa zjawiska nazwanego podstawą	nie-
maluczki	nazwy ekspresywne	-uczki

nauczka	nazwy ekspresywne	-ka
zachwyt	nazwy stanów	-ø (f. paradygmatyczny)
ziewnięcie	nazwy czynności	-cie
westchnienie	nazwy czynności	-enie
zniknięcie	nazwy wytworów (rezultatów) czynności	-cie
istnienie	nazwy czynności	-enie
niemożność	nazwy przeciwieństwa zjawiska nazwanego podstawą	nie-
nazwanie	nazwy czynności	-anie
uśmiech	nazwy wytworów (rezultatów) czynności	-ø (f. paradygmatyczny)
śmiech	nazwy czynności	-ø (f. paradygmatyczny)
uśmieszek	nazwy ekspresywne	-ek
myśl	nazwy wytworów (rezultatów) czynności	-ø (f. paradygmatyczny)
myślenie	nazwy czynności	-enie
brutalność	nazwy cech abstrakcyjnych	-ość
subtelność	nazwy cech abstrakcyjnych	-ość
wizytówka	nazwy charakteryzujące (nosicieli cech)	-ka
milczenie	nazwy czynności	-enie

Rzeczowniki złożone

Ćwiczenie 41

złożenie	człony złożenia	formant
gwiazdozbiór	gwiazda, zbiór	-o-
nosorożec	nos, róg	-o-, -ec
księgozbiór	książka (księga), zbiór	-o-
kręgosłup	krąg, słup	-o-
jednorożec	jeden, róg	-o-, -ec
dwurzędówka	dwa, rząd	-u-, -ówka
dwukropek	dwa, kropka	-u-, -ek
wielokropek	wiele, kropka	-o-, -ek
samochód	sam, chodzić	-o-, -ø
cudzoziemiec	cudzy, ziemia	-o-, -ec
pierwszoklasista	pierwszy, klasa	-o-, -ista
bajkopisarz	bajka, pisać	-o-, -arz

Ćwiczenie 42

Nasz uniwersytecki **księgozbiór** jest bardzo bogaty.

Mamo, w zoo widziałem malutkiego **nosorożca**.

Twoja **dwurzędówka** wisi w szafie.

Dlaczego w tym tekście jest tak dużo **dwukropków** / **wielokropków**?

Piotr jest poważnie chory, ma kłopoty z **kręgosłupem**.

Ćwiczenie 43

złożenie	człony złożenia	formant
listonosz	list, nosić	-o-, -ø (f. paradygmatyczny)
śpiwór	spać, wór	-i-
golibroda	golić, broda	-i-, -a (f. paradygmatyczny)
moczymorda	moczyć, morda	-y-, -a (f. paradygmatyczny)
męczydusza	męczyć, dusza	-y-, -a (f. paradygmatyczny)
zawalidroga	zawalić, droga	-i-
wierszokleta	wiersz, klecić	-o-, -a (f. paradygmatyczny)
ludożerca	ludzie, żreć	-o-, -ca
wiercipięta	wiercić, pięta	-i-, -a (f. paradygmatyczny)
bałwochwalca	bałwan, chwalić	-o-, -ca
garkotłuk	garnek, tłuc	-o-, -ø (f. paradygmatyczny)
drogowskaz	droga, wskazać	-o-, -ø (f. paradygmatyczny)

Ćwiczenie 44

wyrazy	rzeczownik złożony	formant
bajka, pisać	bajkopisarz	-o-, -arz
miedź, ryc	miedzioryt	-o-, -ø (f. paradygmatyczny)
równoległy, bok	równoległobok	-o-
bawić, dama	bawidamek	-i-, -ek
golić, broda	golibroda	-i-, -a (f. paradygmatyczny)
dwa, lato	dwulecie	-u-, -e (f. paradygmatyczny)
trzy, miasto	trójmiasto	-ø-
dwa, kropka	dwukropek	-u-, -ek
długo, pisać	długopis	-ø (f. paradygmatyczny)
szybko, warzyć	szybkowar	-ø (f. paradygmatyczny)
sam, obrona	samoobrona	-o-
piorun, chronić	piorunochron	-o-, -ø (f. paradygmatyczny)
żółty, dziób	żółtodziób	-o-, -ø (f. paradygmatyczny)
daleko, widzieć	dalekowidz	-ø (f. paradygmatyczny)
dwa, miesiąc	dwumiesięcznik	-u-, -nik
przebić, śnieg	przebiśnieg	-i-
mało, jadać	małojadek	-ek
pucować, buty	pucybut	-y-, -ø (f. paradygmatyczny)
droga, wskazać	drogowskaz	-o-, -ø (f. paradygmatyczny)
komedia, pisarz	komediopisarz	-o-
grosz, robić	groszorób	-o-, -ø (f. paradygmatyczny)
darmo, zjadać	darmozjad	-ø (f. paradygmatyczny)
łamać, główka	łamigłówka	-i-
zegar, mistrz	zegarmistrz	-ø-
chleb, dawać	chlebowdawca	-o-, -ca
dusić, grosz	dusigrosz	-i-, -ø (f. paradygmatyczny)

Słotwórstwo przymiotników

Ćwiczenie 45

podstawa słotwórcza	derywat przymiotnikowy	formant
pocztą	pocztowy	-owy
lato	letni	-ni
lód	lodowy	-owy
szpital	szpitalny	-ny
cesarz	cesarski	-ski
prawda	prawdziwy	-iwy
dom	domowy	-owy
Włoch	włoski	-ski
południe	południowy	-owy
ludzie	ludzki	-ki
sława	sławny	-ny
kobieta	kobiecy	-y (f. paradygmatyczny)
mężczyzna	męski	-ski + dezintegracja podstawy
święto	święteczny	-eczny
kultura	kulturalny kulturowy	-alny -owy
bohater	bohaterski	-ski

Ćwiczenie 46

Nawet w jego milczeniu były błędy językowe.

Bogu, co **boskie**; cesarzowi, co **cesarskie**. A człowiekowi?

Ćwiczenie 47

derywat	podstawa słotwórcza	formant
biel	biały	-ø (f. paradygmatyczny żeński)
czerwień	czerwony	-ø (f. paradygmatyczny żeński)
błękit	błękitny	-ø (f. paradygmatyczny męski)
zieleń	zielony	-ø (f. paradygmatyczny żeński)
szarość	szary	-ość
czerń	czarny	-ø (f. paradygmatyczny żeński)
brąz	brązowy	-ø (f. paradygmatyczny męski)
fiolet	fioletowy	-ø (f. paradygmatyczny męski)

Ćwiczenie 48

przysłówek	derywat przymiotnikowy	sufiks
tutaj	tutejszy	-szy
wzajem	wzajemny	-ny
zbyt	zbytni	-ni
wstecz	wsteczny	-ny
dziś	dzisiejszy	-ejszy
wczoraj	wczorajszy	-szy
natychmiast	natychmiastowy	-owy
tymczasem	tymczasowy	-owy
dotychczas	dotychczasowy	-owy
darmo	darmowy	-owy
co dzień	codzienny	-ny

Ćwiczenie 49

podstawa słowotwórcza	derywat przymiotnikowy	formant	grupa nominalna
<i>sąsiad</i>	1. <i>sąsiedni</i> 2. <i>sąsiedzki</i>	-ni -ski	<i>sąsiedni przedział</i> <i>sąsiedzkie stosunki</i>
metal	1. metalowy 2. metaliczny	-owy -iczny	metalowy pręt metaliczny kolor
lód	1. lodowy 2. lodowaty	-owy -owaty	góra lodowa lodowata woda
burza	1. burzowy 2. burzliwy	-owy -liwy	burzowa chmura burzliwa pogoda
złoto	1. złoty 2. złocisty	-y (f. paradygmatyczny) -isty	złoty pierścionek złocisty odcień
pies	1. psi 2. pieski	-i (f. paradygmatyczny) -ski	psi zapach pieski żywot
srebro	1. srebrny 2. srebrzysty	-ny -ysty	srebrny łańcuszek srebrzysty kolor
jedwab	1. jedwabny 2. jedwabisty	-ny -isty	jedwabna bluzka jedwabisty połysk
wełna	1. wełniany 2. wełnisty	-any -isty	wełniany sweter wełniste włosy
promień	1. promienny 2. promienisty	-ny -isty	promienny poranek promienisty uśmiech
człowiek (ludzie)	1. człowieczy 2. ludzki	-y (f. paradygmatyczny) -ki	człowieczy los ludzki odruch

Ćwiczenie 50

wyrazy	przymiotnik złożony	formant
praca, chłonać	pracochłonny	-o- + formant sufiksalny -ny
długi, dystans	długodystansowy	-o- + formant sufiksalny -owy
życie, dać	życiodajny	-o- + formant sufiksalny -ny
choroba, tworzyć	chorobotwórczy	-o- + formant sufiksalny -czy
dwa, pokój	dwupokojowy	-u- + formant sufiksalny -owy
trzy, danie	trzydaniowy	-ø- + formant sufiksalny -owy
cztery, koło	czterokołowy	-o- + formant sufiksalny -owy
pierwszy, plan	pierwszoplanowy	-o- + formant sufiksalny -owy
kilka, dzień	kilkudniowy	-u- + formant sufiksalny -owy
nowa, fala	nowofalowy	-o- + formant sufiksalny -owy
jasny, żółty	jasnożółty	-o- + tzw. formant zerowy
blady, niebieski	bladoniebieski	-o- + tzw. formant zerowy
mleczny, biały	mlecznobiały	-o- + tzw. formant zerowy
zielony, niebieski	zielono-niebieski	-o- + tzw. formant zerowy
wielki, pan	wielkopański	-o- + formant sufiksalny -ski
łatwy, wiara	łatwowierny	-ø- + formant sufiksalny -ny
szybko, strzelać	szybkostrelny	-ø- + formant sufiksalny -ny
jesienny, zimowy	jesiennie-zimowy	-o- + tzw. formant zerowy
niebieskie, oko	niebieskooki	-o- + formant paradygmatyczny -i
lewa, ręka	leworęczny	-o- + formant sufiksalny -ny
skośne, oko	skośnooki	-o- + formant paradygmatyczny -i
wiele, tysiąc	wielotysięczny	-o- + formant sufiksalny -ny
łatwo, palić	łatwopalny	-ø- + formant sufiksalny -ny
krótco, trwać	krótkotrwały	-ø- + formant sufiksalny -ły
mało, mówić	małomówny	-ø- + formant sufiksalny -ny
stary, polski	staropolski	-o- + formant sufiksalny -ski
pół, rok	półroczny	-ø- + formant sufiksalny -ny
głuchy, niemy	głuchoniemy	-o- + tzw. formant zerowy
ogólnie, kształcić	ogólnokształcący	-o- + formant sufiksalny -ący

Ćwiczenie 51

Uwaga: W wypowiedzeniach wyłuszczone wszystkie przymiotniki, dodatkowo podkreślono przymiotniki słowotwórczo motywowane. Pojawiające się w kilku zdaniach wyrazy *lakierowany* oraz *woskowany* to imiesłowy przymiotnikowe bierne od – odpowiednio – czasowników: *lakierować* i *woskować*, tradycyjnie uznawane za nieokreślone formy czasowników, dlatego pominięto je w analizie.

Marynarka z **jedwabnej** surówki, w typie **kolonialnym**, i dopasowana **strechowa** spódnica z nylonu i lycry, **wąski** pasek, sandały z lakierowanych paseczków.

Dwurzędowa kurtka z **białego** lnu i **czarna, prosta, lniana** spódnica, sandały z lakierowanej skóry.

Plaszczowa sukienka z **dwurzędowym** zapięciem i podkreśloną talią, klapki z lakierowanej skóry, na **wysokim** obcasie.

Beżowa kamizelka, **plócienna** szorty koloru **khaki**, **czarny** pasek, **czarne** sandały.

Przeciwdeszczowa kurtka w kolorze **khaki**, szorty **bawelniane**, torba **podróżna**.

Amarantowy welniany bliźniaczek, **fioletowy skórzany** pasek, spódnica z jedwabiu z wełną.

Pomarańczowy welniany sweterek, **kaszmirowa** spódnica, **czarny skórzany** pasek.

Żółty wiskozowy kardigan, **dżianinowa** spódnica, torebka w kolorze **perłowym**, **granatowe** szpilki. Rajstopy **szare**.

Krótki szafirowy płaszcz, wcięty w talii, **szafirowy** kardigan z wełny, **perłowe** rajstopy.

Krótki lososiowy płaszcz, wcięty w talii, **brązowa** torebka z imitacji skóry węża, **cieliste** rajstopy, **brązowe skórzane** trzewiki.

Obcisła w talii, sięgająca do bioder kurtka z **jasnoczerwonego**, **sztucznego** królika, **czarna** sukienka do kolan.

Czarny garnitur z wełny, **satynowa** koszula w kolorze **stalowym**, **srebrny** zegarek, **czarny skórzany** pasek, **cieliste** rajstopy, **czarne** lakierowane buty.

Garsonka z **białego bawelnianego** płótna, **czarna dwuwarstwowa** koszulka, **kremowe** trampki, okulary **przeciwsłoneczne**.

Sweter z wełny w kolorze **zielonobrunatnym**, kamizelka z woskowanej popeliny, patki na kieszeniach z **ciemnozielonego** sztruksu.

Popelinowa kurtka w kolorze **musztardowym**, **wzorzysta** apaszka z motywem **myśliwskim**.

Kurtka **dżinsowa** **czarna**, sukienka **całodzienna bawelniana** „pieprz i sól”, rajstopy **szare bawelniane**, buty **męskie** **czarne garniturowe**.

Body w kolorze kości **sloniowej**.

Krótką chłopięcą fryzurą, **ultrakrótki** kostium z **bawelnianego** tweedu, spódnica z **welnianej** krepy rozcięta z przodu i **niepowtarzalna chanelowska** kamelia. Wszystko to na **wyzwolonym kobiecym** ciele lat 30.

Niebiański lazur **moherowego** sweterka.

Pistacjowy kłębuszek: **seledynowy moherowy** sweterek.

Budowa słowotwórcza przymiotników motywowanych:

derywat przymiotnikowy	podstawa słowotwórcza	formant
jedwabny	jedwab	-ny
kolonialny	kolonia	-alny
strechowy	strech	-owy
dwurzędowy	dwa, rząd	-u-, -owy
lniany	len	-any
płaszczowy	płaszcz	-owy
plócienny	plótno	-ny
przeciwdeszczowy	przeciw deszczowi	-owy
bawelniany	bawełna	-any

podróżny	podróż	-ny
amarantowy	amarant	-owy
wełniany	wełna	-any
skórzany	skóra	-any
pomarańczowy	pomarańcza	-owy
kaszmirowy	kaszmir	-owy
wiskozowy	wiskoza	-owy
dzianinowy	dzianina	-owy
perłowy	perła	-owy
granatowy	granat 'owoc'	-owy
szafirowy	szafir	-owy
łososiowy	łosoś	-owy
cielisty	ciało	-isty
jasnoczerwony	jasny, czerwony	-o- + tzw. formant zerowy
satynowy	satyna	-owy
stalowy	stal	-owy
srebrny	srebro	-ny
dwuwarstwowy	dwa, warstwa	-u- + -owy
kremowy	krem	-owy
przeciwsłoneczny	przeciw słońcu	-ny
zielonobrunatny	zielony, brunatny	-o- + tzw. formant zerowy
ciemnozielony	ciemny, zielony	-o- + tzw. formant zerowy
popelinowy	popelina	-owy
musztardowy	musztarda	-owy
wzorzysty	wzór	-ysty
myśliwski	myśliwy	-ski
dżinsowy	dżins	-owy
całodzienny	cały, dzień	-o- + formant sufiksalny -ny
męski	mężczyzna	-ski + formant ujemny
garniturowy	garnitur	-owy
słoniowy	słoń	-owy
chłopięcy	chłopiec	-ęcy + formant ujemny
ultrakrótki	krótki	ultra-
niepowtarzalny	powtarzalny	nie-
chanelowski	Chanel	-owski
wyzwolony	wyzwolić	-ony
kobiecy	kobieta	-y (formant paradygmatyczny)
niebiański	niebo	-ański
moherowy	moher	-owy
pistacjowy	pistacja	-owy

Przykładowe derywaty od przymiotników niemotywowanych:

przymiotnik	przykładowy derywat	formant
wąski	wąziutki	-utki
biały	biel	-ø (f. paradygmatyczny)
czarny	czern	-ø (f. paradygmatyczny)
prosty	prościutki	-utki
wysoki	wysokość	-ość
beżowy	beż	-ø (f. paradygmatyczny)
fioletowy	fiolet	-ø (f. paradygmatyczny)
żółty	żółtawy	-awy
szary	szarość	-ość
krótki	króciutki	-utki
brązowy	brąz	-ø (f. paradygmatyczny)
sztuczny	sztuczność	-ość
seledynowy	seledyn	-ø (f. paradygmatyczny)

Słototwórstwo czasownikóv

Ćwiczenie 52

Prawie wszystkie czasowniki występujące w wierszu utworzone są za pomocą przedrostków (prefiksów) od odpowiednich czasowników niedokonanych. Inaczej jest jedynie w przypadku czasownika *przyrzędzić* stanowiącego parę aspektową do formy *przyrzedzać* i utworzonego poprzez wymianę przyrostka (sufiksu) tematycznego. Ponadto w dystychu otwierającym wiersz pojawiają się czasowniki niedokonane *być* oraz *służyć*, z których pierwszy jest nie pochodny (i tym samym niepodzielny) słototwórczo, a jego wielokrotnym odpowiednikiem jest *bywać*, natomiast drugi może być interpretowany jako derywat od rzeczownika *sługa* (por. *służyć* = ‘być czymś służą’), utworzony za pomocą formantu paradygmatycznego -yć ze współtowarzyszącą alternacją g : ż.

czasownik bazowy (niedokonany)	czasownik dokonany występujący w tekście	czasownik niedokonany i wielokrotny
trzepać	wy-trzepać	wytrzepywać
nieść	wy-nieść	wynosić
mieść	wy-mieść	wymiać
trzepać	wy-trzepać	wytrzepywać
karmić	na-karmić	—
iść	pó-jść	—
lać	pod-lać	podlewać
palić	na-palić	—
przyrzedzać	przyrzedz-i-ć	—
myć	wy-myć	wymywać
płukać	wy-płukać	wypłukiwać
prać	wy-prać	wypierać
szyć	za-szyć	zaszywać
szyć	przy-szyć	przyszywać
cerować	za-cerować	—
pisać	za-pisać	zapisywać
robić	z-robić	—

Ćwiczenie 53*

mówić: domówić, namówić, omówić, obmówić, odmówić, pomówić, przemówić, rozmówić się, umówić, wmówić, wymówić, zmówić, zamówić

szyć: doszyć, naszyć, obszyć, odszyć, poszyć, podszyć, przeszyć, rozszzyć, uszyć, wszyć, wyszyć, zszyć, zaszyć

widzieć: dowidzieć, odwiedzić się, przewidzieć, przywidzieć się, uwidzieć (*przest.*), zwidzieć się

czytać: doczytać, naczytać się, odczytać się, obczytać się, odczytać, poczytać, przeczytać, rozczytać, wczytać, wyczytać, zaczytać, zaczytać

lecieć: dolecieć, nalecieć, nadlecieć, oblecieć, polecieć, podlecieć, przelecieć, przylecieć, rozlecieć, ulecieć, wlecieć, wzlecieć, zlecieć, zalecieć

* W rozwiązaniu zrezygnowano z podania znaczeń poszczególnych derywatów oraz ich przykładowych użyc, gdyż informacje te można odnaleźć w słownikach ogólnych języka polskiego, np. w dostępnym w wersji online *Wielkim słowniku języka polskiego* (zob. <https://wsjp.pl/>).

Ćwiczenie 54

Wszystkie zgromadzone w ćwiczeniu czasowniki to tzw. czasowniki ruchu, wskazujące na zmianę miejsca (lokalizacji) subiekty w przestrzeni; ściślej są to czasowniki przemieszczania oznaczające ruch liniowy (w większości) jednokierunkowy (np. *przyjść*, *przyjechać*, *dopłynąć*, *iść*) lub nieukierunkowany (*pływać*, *chodzić*).

Janek **przyszedł** do domu po północy.

Pociąg **przyjechał** do Krakowa z kilkuminutowym opóźnieniem.

Po kilku dniach rozbitek **dopłynął** do brzegu.

Muszę jeszcze **donieść** do dziekanatu oświadczenie o dochodach.

Kelner **podszedł** do stolika.

Ryby **plywają** w jeziorze.

Marek **podprowadził** Karolinę na przystanek.

Wtedy **nadbiegł** policjant.

Wyszedłem z domu przed południem.

Statek **wypłynął** z portu wczesnym rankiem.

Dziś **idę** na urodziny babci.

Raz w tygodniu **chodzimy** na basen.

Chłopiec trzykrotnie **zjechał** ze ślizgawki.

Niespodziewanie **zeskoczył** z murku.

Ćwiczenie 55

Czasownikiem odczasownikowym użytym w przytoczonym aforyzmie Stanisława Jerzego Leca jest forma *zamilknąć* (czasownik dokonany prefiksalny od *milknąć*).

Ćwiczenie 56

Umiesz **jeździć** na nartach?

Stanisław doskonale umie **plywać**.

Mogłabyś, Aniu, **wpaść** do mnie?

Czy mógłbyś **zawieźć** Ewie ten artykuł?

Ćwiczenie 57

Gdy nas zobaczył, **stanął** jak wryty.

Ludzie **stoją** i czekają na otwarcie sklepu.

Żołnierze pochodzą kolejno, **stają** na baczność i składają meldunki.

Codziennie **stają** pod tym oknem wystawowym.

Zaraz wrócę i **(u)siadę** przy was.

Anna **siedzi** tu już od godziny.

Coraz to nowi goście wchodzi i **siadają** przy stole.

Ćwiczenie 58

Dlaczego nie chcesz z nim **rozmawiać**?

Zawsze ulegam, gdy ktoś **namawia** mnie do czegoś złego.

Pani Kowalska **udziela** lekcji języka angielskiego.

Całkowicie **podzielam** twoją opinię na temat tej książki.

Cała rodzina od miesiąca **przebywa** nad morzem.

[Ja] **Bywam** na koncertach systematycznie.

Nie pojadę na Mazury, bo mało **zarabiam**.

Zejdź z okna. Co ty tam **wyrabiasz**?

Musisz **wyrabiać** to ciasto około 10 minut.

Gdy ich lepiej poznasz, na pewno ich **polubisz**.

Cz [ty] **lubisz** bigos?

Ćwiczenie 59

czasownik	znaczenie
pośpiewać	charakterystyka temporalna akcji: wskazanie na mniejszy lub większy (w zależności od kontekstu) niż normalny rozmiar akcji <i>Wczoraj trochę pośpiewaliśmy. Wczoraj pośpiewaliśmy sobie za wszystkie czasy.</i>
przeczekać	charakterystyka temporalna akcji: przetrwanie jakiegoś odcinka czasowego <i>Przeczekaliśmy burzę w przydrożnym barze.</i>
przeżyć (dwa lata)	charakterystyka temporalna: przebycie jakiegoś odcinka czasowego <i>Trudno uwierzyć, że przeżyli wspólnie dwa lata.</i>
dosiedzieć (do rana)	charakterystyka temporalna: zbliżanie się do jakiegoś punktu czasowego <i>Trudno było dosiedzieć na tym nudnym przyjęciu do rana.</i>
przekwitnąć	charakterystyka temporalna akcji: ustanie (wygaśnięcie) akcji <i>Róże w ogrodzie już przekwitły.</i>
nagrzeszyć	charakterystyka ilościowa akcji: ogólne wskazanie na intensywność akcji (popelnianie grzechów) <i>Wiktor nagrzeszył za młodu w Paryżu.</i>
przesolić	charakterystyka stopnia intensywności i efektywności akcji: pójście z jakąś akcją zbyt daleko, przesadzenie w czymś <i>Gosia jak zwykle przesoliła zupę.</i>
odjechać	charakterystyka przestrzenna akcji: oddalanie się <i>Kuzynostwo odjechało bez pożegnania.</i>

Ćwiczenie 60

A: Znowu gadacie ?	B: A co, pogadać sobie nie wolno?
A: Znowu leżycie ?	B: A co, poleżeć sobie nie wolno?
A: Znowu siedzicie ?	B: A co, posiedzieć sobie nie wolno?
A: Znowu czytasz ?	B: A co, poczytać sobie nie wolno?
A: Znowu gracie ?	B: A co, pograć sobie nie wolno?
A: Znowu dyskutujecie ?	B: A co, podyskutować sobie nie wolno?
A: Znowu palisz ?	B: A co, popalić sobie nie wolno?

Ćwiczenie 61

czasownik polski	zdanie
pisać	Marcin pisze wypracowanie.
napisać	Marcin napisał nową książkę.
pisywać	Marcin pisuje listy do koleżanek.
przepisywać	Marcin przepisuje notatki od kolegi.
dopisać	To Marcin dopisał ten fragment.
zapisać	Marcin zapisał cały zeszyt.
odpisać	Marcin odpisał zadanie domowe.

wypisać	Marcin wypisał wszystkie słowa z ó.
wypisywać	Marcin wypisuje bzdury w notesie.
wpisać	Marcin wpisał ocenę do indeksu.
opisać	Marcin opisał swoją podróż do Francji.
podpisać	Marcin podpisał zaproszenie.
spisać	Marcin spisał wszystko na kartce.
przypisać	Marcin przypisał sobie zwycięstwo.
nadpisać	Marcin nadpisał nad literą <i>a</i> jeszcze literę <i>e</i> .
rozpisać	Marcin rozpisał nowy długopis.
rozpisać się	Marcin wreszcie się rozpisał.

Ćwiczenie 62

czasownik dokonany	czasownik niedokonany	prefiks
napisać	pisać	na-
schować	chować	s-
osiwieć	siwieć	o-
zgnić	gnić	z-
stopnieć	topnieć	s-
zanotować	notować	za-
pocałować	całować	po-
umyć	myć	u-
wypić	pić	wy-
przeczytać	czytać	prze-

Przykładowe zdania:

Jan **napisał** list do przyjaciela.

Jan **pisze** list do przyjaciela.

Staruszka **schowała** pieniądze do puszeki.

Staruszka **chowała** pieniądze do puszeki.

Marek jest jeszcze młody, a już **osiwiał**.

Marek jest jeszcze młody, a już **siwieje**.

Padające deszcze sprawiły, że **zgniły** ziemniaki.

Padające deszcze sprawiają, że **gniją** ziemniaki.

Kilka dni temu nadeszła odwilż i śnieg **stopniał**.

Kilka dni temu nadeszła odwilż i śnieg powoli **topnieje**.

Łukasz wszystko skrupulatnie **zanotował**.

Łukasz wszystko skrupulatnie **notuje**.

Chłopak **pocałował** dziewczynę.

Chłopak **całuje** dziewczynę.

Dziecko **umyło** ręce.

Dziecko **myje** ręce.

Tamten mężczyzna **wypił** piwo.

Tamten mężczyzna **pije** piwo.

Ten student **przeczytał** wszystkie lektury.

Ten student **czyta** wszystkie lektury.

Ćwiczenie 63

A: Ja już umyla m okno, a ty?	B: Ja jeszcze myję .
A: Ja już wypile m piwo, a ty?	B: Ja jeszcze piję .
A: Ja już nakarmi łam psa, a ty?	B: Ja jeszcze karmię .
A: Ja już przeczyta łam, a ty?	B: Ja jeszcze czytam .
A: Ja już zanoto wałem, a ty?	B: Ja jeszcze notuję .

Ćwiczenie 64

derywat czasownikowy	podstawa słowotwórcza i formant	znaczenie
dyrektorować	dyrektor, przyrostek -owa- // -uj-	‘być dyrektorem’
królować	król, przyrostek -owa- // -uj-	‘być królem’
posłować	poseł, przyrostek -owa- // -uj-	‘być posłem’
matkować	matka, przyrostek -owa- // -uj-	‘zachowywać się jak matka’
kamienieć	kamień, przyrostek -e- // -ej-	‘stawać się kamieniem’
baranieć	baran, przyrostek -e- // -ej-	‘stawać się takim jak baran’
idiocieć	idiota, przyrostek -e- // -ej-	‘stawać się idiotą’
porcjować	porcja, przyrostek -owa- // -uj-	‘dzielić coś na porcje’
proszkować	proszek, przyrostek -owa- // -uj-	‘zamieniać coś w proszek’
portretować	portret, przyrostek -owa- // -uj-	‘malować portret’
koncertować	koncert, przyrostek -owa- // -uj-	‘dawać koncert’
solić	sól, przyrostek -i- // -o-	‘przyprawiać coś solą’
korkować	korek, przyrostek -owa- // -uj-	‘zamykać coś korkiem’
adresować	adres, przyrostek -owa- // -uj-	‘pisać na czymś adres’
pudrować	puder, przyrostek -owa- // -uj-	‘posypywać coś pudrem’
nocować	noc, przyrostek -owa- // -uj-	‘spędzać gdzieś noc’
plamić	plama, przyrostek -i- // -o-	‘robić na czymś plamy’
kartkować	kartka, przyrostek -owa- // -uj-	‘przewracać kartki’
oliwić	oliwa, przyrostek -i- // -o-	‘smarować coś oliwą’
plażować	plaża, przyrostek -owa- // -uj-	‘spędzać czas na plaży’
szczotkować	szczotka, przyrostek -owa- // -uj-	‘czyścić coś szczotką’
sąsiadować	sąsiad, przyrostek -owa- // -uj-	‘być sąsiadem kogoś / czegoś’
garażować	garaż, przyrostek -owa- // -uj-	‘umieszczać coś w garażu’

Uwaga: W formacjach utworzonych od nazw zawodów i funkcji, tj. *dyrektorować*, *królować*, *posłować* oraz *matkować*, strukturę znaczeniową ‘być kimś’ należy interpretować następująco: ‘wykonywać obowiązki (czynności) właściwe osobie nazwanej podstawą’.

Ćwiczenie 65

Anna zapomniała **posolić** zupę.

Muszę **przypudrować** nos.

Nie warto czytać tej książki, wystarczy ją tylko **przekartkować**.

Nie zapomnij **zakorkować** butelki przed wstawieniem jej do lodówki.

Masz brudne spodnie. Czym je **poplamileś**?

Drzwi skrzypią. Trzeba je **naoliwić**.

Ćwiczenie 66

<i>Piotr maluje portret Anny.</i>	<i>Piotr portretuje Annę.</i>
Orkiestra symfoniczna z Wiednia dała wczoraj ostatni koncert .	Orkiestra symfoniczna z Wiednia koncertowała wczoraj po raz ostatni.
W jakich latach Stanisław August był królem Polski?	W jakich latach Stanisław August królował w Polsce?
Czy będzie pan posłem w następnej kadencji parlamentu?	Czy będzie pan posłował w następnej kadencji parlamentu?
Anna zachowywała się jak matka wobec dzieci wszystkich naszych sąsiadów.	Anna matkowała dzieciom wszystkich naszych sąsiadów.

Ćwiczenie 67

derywat czasownikowy	podstawa słowotwórcza	formant
chorować	chory	-owa- // -uj-
obfitować	obfity	-owa- // -uj-
skąpić	skąpy	-i- // -ø-
smucić się	smutny	-i- // -ø-... się (+ redukcja -n-)
weselić się	wesoły	-i- // -ø-... się
bieleć	biały	-e- // -ej-
dziczeć	dziki	-e- // -ej-
dziecinnieć	dziecinny	-e- // -ej-
twardnieć	twardy	-nie- // -niej-
mięknąć	miękki	-ną- // -n-
głuchnąć	głuchy	-ną- // -n-
brzydnąć	brzydki	-ną- // -n- (+ redukcja -k-)
ładnieć	ładny	-e- // -ej-
doskonalic	doskonały	-i- // -ø-
prostować	prosty	-owa- // -uj-
krzywić	krzywy	-i- // -ø-
bielić	biały	-i- // -ø-
smucić	smutny	-i- // -ø- (+ redukcja -n-)
weselić	wesoły	-i- // -ø-

Ćwiczenie 68

Piotr ciężko **chorował** całą zimę.

Jeśli nie będziesz obcinać gałęzi tej jabłoni, to ona może **zdziczeje**.

Przy takim hałasie można **ogłuchnąć**.

Musisz jeszcze **doskonalić** swoją polszczyznę.

Kwiatkowski jest wielkim sknerą – **skąpi** swoim dzieciom wszystkiego.

Mazurskie jeziora **obfitują** w ryby.

Neologizmy

Ćwiczenie 69

Bubuja abuja.

Buhaja kabuja.

Kabyła kabyl buja.

Kabylska, bestialska szuja.

Kukuja zakuka jak wuja.

Bambulę bubuja buja.

Może zabuja, a może **odbuja**.

Haruje kabyl nad balią,

Haruje szuler nad talią,

Szoruje szleję kabyła,

Co buja córkę Tamila.

Tamizą tętni Tamil.

Król Jerzy w Londynie śni,

Bębnią **bubuje** we krwi,

Kamillę gładzi Kamil.

[Stanisław Ignacy Witkiewicz *Bubaja à la Stern*]

Uwaga: W zaproponowanym rozwiązaniu uznano, że słowo *Kabyl* (w wierszu pisane także małą literą) oznacza ‘członka narodu berberyjskiego, zamieszkującego głównie w północno-wschodniej Algierii i przygranicznych obszarach Tunezji (rejon Kabylia w Atlasie Tellskim), a także w diasporze, zwłaszcza we Francji’, natomiast *Tamil* to ‘członek narodu z grupy ludów drawidyjskich, posługujący się językiem tamilem’ (za: Wikipedia).

Rozbembeszeni wielmoże napuszają bomby,

Bombochy wzdęte **pępią rozpuczone** trąby.

Mały chudzielec **tykwi** patyczkiem w swej szparce,

Suchą bułeczkę rozciera na metalowej tarce.

Rozbembeszyl się w **baczambarę** chudzielec,

Patyczek – rozpuchł mu się w pałę,

Wielmoże – jak flaczki stali się w Popielec,

A **bomboszki** w trąbki gwizdzą małe.

[Stanisław Ignacy Witkiewicz *Artysta i znawcy*]

Ćwiczenie 70

Jak długo mógł, posługiwał się po prostu językiem opisu, a kiedy brakowało mu słów, radził sobie, stwarzając nowe słowa, często niefortunne, nieprzystające do opisywanych zjawisk. Ale w końcu żadne terminy nie oddają tego, co się dzieje na Solaris. Jego „górodrzewy”, jego „dlugonie”, „grzybiska”, „mimoidy”, „symetriady” i „asymetriady”, „pacierzowce” i „chyże” brzmią szalenie sztucznie, dają jednak wyobrażenie o Solaris nawet tym, którzy oprócz niewidzialnych fotografii i nader niedoskonałych filmów nic nie widzieli.

[Stanisław Lem *Solaris*]

neologizm	podstawa słowotwórcza	budowa / formant
górodrzewo	góra, drzewo	złożenie z interfiksem -o-
długoń	długi	sufiks -oń
grzybisko	grzyb	sufiks -isko
mimoid	mim (?)	sufiks obcy -oid
symetriada	symetryczny	sufiks obcy -ada + redukcja -yczny
asymetriada	asymetryczny	sufiks obcy -ada + redukcja -yczny
pacierzowiec	paciorek	sufiks -owiec + redukcja -ek
chyż	chyży 'prędki, szybki, zwinny'	formant paradygmatyczny męski -ø

Uwaga: Analizę derywatów pojawiających się w przywołanym fragmencie *Solaris* Stanisława Lema przeprowadziła Jolanta Tambor w artykule *Stanisław Lem – fantasta o genialnej intuicji językowej*, „Postscriptum” 2006, nr 1 (s. 146–156, szczególnie zob. s. 150–151).

Prześliwimy złościście

Morele w **śliworele**,

Wyhodujemy **brzaskwiśnie**

O jędrnie soczystym cieie

[...]

Melon **zmalinić** dał się,

I melodyjnym stał się

Malimelonem miłym.

A już **porzesty**, **agreczki**

Zrozumiesz bez wyjaśnień.

[Julian Tuwim *Słowoowocowe hybrydy*]

neologizm	podstawa słowotwórcza	budowa / formant
prześliwić	śliw(k)a	prze-...-ić (f. prefiksalno-paradygmatyczny)
śliworela	śliwka, morela	kontaminacja (f. dezintegracyjny)
brzaskwiśnia	brzaskwinia, wiśnia	kontaminacja (f. dezintegracyjny)
zmalinić	malina	z-...-ić (f. prefiksalno-paradygmatyczny)
malimelon	malina, melon	kontaminacja (f. dezintegracyjny)
porzest	porzeczką, agrest	kontaminacja (f. dezintegracyjny)
agreczka	agrest, porzeczką	kontaminacja (f. dezintegracyjny)

Ćwiczenie 71

<i>lampa wisząca</i>	<i>zwis</i>
sitko	cedzidło
ściereczka do kurzu	skurzak
śliniaczek dziecięcy	podgardle dziecięce
łańcuch do drzwi	zapornica
linijka	przymiar liniowy prosty
męskie pantofle domowe	wsuwki męskie

Ćwiczenie 72

wyraz	budowa słowotwórcza (temat słowotwórczy + formant)
uroczyk	urocz + yk ← uroczy
dyskretnik	dyskretn + ik ← dyskretny
fantazyjnik	fantazyjn + ik ← fantazyjny
niezbędnik	niezbędn + ik ← niezbędny
okazyjnik	okazyjn + ik ← okazyjny
praktycznik	praktyczn + ik ← praktyczny
powierzchnik	powierzchn + ik ← powierzchniowy
skromnik	skromn + ik ← skromny
zacisznik	zacisz + nik ← zacisze
przysłupnik	przysłup + ik ← przysłupny
pokojujnik	pokoj + ownik ← pokój // pokojow + nik ← pokojowy
chwilownik	chwil + ownik ← chwila // chwilow + nik ← chwilowy
domownik	dom + ownik ← dom // domow + nik ← domowy
leniwiec	leniwi + ec ← leniwy
luźniak	luźni + ak ← luźny
wygodniak	wygodni + ak ← wygodny
wcześniak	wcześni + ak ← wcześniej
intymka	intym + ka (+ redukcja -n-) ← intymny
przyzwoitka	przyzwoit + ka ← przyzwoity
okryjnik	okryj + nik ← okrywać
strojnik	stroj + nik ← stroić
kokietnik	kokiet + nik ← kokietować
pokuśnik	pokuś + nik ← pokusić
przymilnik	przymil + nik ← przymilać
zatulnik	zatul + nik ← zatulić
narzutnik	narzut + nik ← narzucić
okrywacz	okryw + acz ← okrywać
osłaniacz	osłani + acz ← osłaniać
otulacz	otul + acz ← otulać
otulak	otul + ak ← otulać
zarzucik	zarzuc + ik ← zarzucić
otoczek	otocz + ek ← otoczyć
pośpieszka	pośpiesz + ka ← pośpiech
alkownik	alkow + nik ← alkowa
alkierzanka	alkierz + anka ← alkierz
poizbuszek	poizb + uszek ← po izbie
wierzchniak	wierzchni + ak ← wierzchni
okryjciałko	okryjciał + ko ← okrywać ciało
okryjwdzięcznik	okryjwdzięcz + nik ← okrywać wdzięki
tulipani	tul + i + pani ← tulić, pani
podomka	podom + ka ← po domu

Ćwiczenie 73

neologizm	podstawa słotwórcza	budowa słotwórcza
podomka ‘szlafrok’	po domu	podom + ka
gadaczka ‘telefon’	gadać	gad + aczka
conocnik ‘piżama’	co noc	conoc + nik
codziennik ‘koszula’	co dzień / codzienny	codzien + nik // codzienn + ik
odgórniak ‘kołnierzyk’	odgórny	odgórni + ak
oddolniak ‘skarpetka’	oddolny	oddolni + ak
nacielnik ‘kostium’	na ciało	naciel + nik
każdodniak ‘tużurek’	każdy dzień	każd + o + dni + ak
czarnołyk ‘kawa’	czarny, łyk	czarn + o + łyk
łatwostłuczka ‘filiżanka’	łatwo, stłuc	łatwo + stłucz + ka
uczulanki ‘nerwy’	uczulać	uczul + anki
głowobólka ‘migrena’	głowa, ból	głow + o + ból + ka
pukosłyszec ‘doktor’	pukać, słyszeć	puk + o + słysz + ek
rozmaithnik ‘wariat’	rozmaity	rozmaith + nik

Wyrazy *zagadaczkować* ‘zatelefonować’ i *zrozmaithnikować* ‘zwariować’ użyte w przywołanej humoresce Witolda Zechentera to derywaty prefiksalne, formy perfektywne (dokonane) od czasowników *gadaczkować* i *rozmaithnikować*, które powstały na bazie neologizmów – odpowiednio – *gadaczka* ‘telefon’ i *rozmaithnik* ‘wariat’ za pomocą przyrostka (sufiksu) tematotwórczego *-ować*.

Ćwiczenia utrwalające

Ćwiczenie 74

Wyobraź sobie... **współlistnienie** światów. Najpierw **róż**, najlżejszy, najdelikatniejszy, **nieskończoność** z różu, a po niej druga, przenikająca ją, ciemniejsza, a dalej **czerwień**, prawie sina, ale to bardzo daleko, a dookoła **samooświecenie**, **nieważkie**, nie jak chmura, nie jak mgła – inne. Na to nie ma słów.

[Stanisław Lem *Powrót z gwiazd*]

derywat	podstawa słowotwórcza	temat słowotwórczy	formant	kategoria słowotwórcza
współlistnienie	współlistnieć	współlistni-	-enie	nazwy stanów
róż	różowy	róż-	-ø + dezintegracja podstawy	nazwy cech abstrakcyjnych
nieskończoność	nieskończony	nieskończon-	-ość	nazwy cech abstrakcyjnych
czerwień	czerwony	czerwień-	-ø	nazwy cech abstrakcyjnych
samooświecenie	sam, oświecenie	sam, oświecenie	-o-	nazwy czynności
nieważki	ważki	-ważki	nie-	nazwy zaprzeczone

Ćwiczenie 75

Tekst 1. [Stanisław Jerzy Lec *Myśli nieuczesane*]

derywat	podstawa słowotwórcza	temat słowotwórczy	formant	kategoria słowotwórcza
ośmiogodzinny	osiem, godzina	ośmi-...-godzin-	-o-, -ny	—
praworządny	prawo, rządzić	praw-...-rząd-	-o-, -ny	—
prawoładny	prawo, żądać	praw-...-żąd-	-o-, -ny	—
pomówić	mówić	-mówić	po-	nazwy dystrybtywne
pojutrze	po jutrze	pojutrz-	-e	nazwy temporalne
odpowiedzieć	powiedzieć	-powiedzieć	od-	nazwy reakcji
bezzstronny	bez strony	bezzstron-	-ny	nazwy wyrażające negację
poznanie	poznać	pozn-	-anie	nazwy czynności
beztalencie	bez talentu	beztalenci-	-e	nazwy nosicieli cech
błysk	błyskać	błysk-	-ø	nazwy czynności
bezprawie	bez prawa	bezprawi-	-e	nazwy stanów
arcydzieło	dzieło	-dzieło	arcy-	nazwy ekspresywne
policyjny	policja	policyj-	-ny	nazwy posesywne
ludożerca	ludzie, żreć	lud-...-żer-	-o-, -ca	nazwy wykonawców czynności
zachwyt	zachwycać	zachwyt-	-ø	nazwy stanów
zmartwychwstanie	z martwych wstać	zmartwychwst-	-anie	nazwy temporalne
jasnowidz	jasno, widzieć	jasnowidz-	-ø	nazwy nosicieli cech
czarnowidz	czarno, widzieć	czarnowidz-	-ø	nazwy nosicieli cech

Tekst 2. [Magdalena Samozwaniec]

derywat	podstawa słowotwórcza	temat słowotwórczy	formant	kategoria słowotwórcza
mężny	mąż	męż-	-ny	nazwy porównawcze
zamężna	za mąż	zamęż-	-na	—

Tekst 3. [Leszek Kołakowski *Garby*]

derywat	podstawa słowotwórcza	temat słowotwórczy	formant	kategoria słowotwórcza
lekarz	leczyć	lek-	-arz	nazwy wykonawców czynności
radzić	rada	radź-	-ić	formacje z wbudowanym wyrażeniem argumentowym
uleczyć	leczyć	-leczyć	u-	derywaty charakteryzujące stopień efektywności akcji podstawowej
nieobecny	obecny	-obecny	nie-	nazwy zaprzeczone
otwarcie	otwarty	otwarc-	-e	—
bezsilny	bez sił	bezsil-	-ny	nazwy wyrażające negację
poprzednik	poprzedni(o)	poprzedn-	-ik	nazwy nosicieli cech
opisać	pisać	-pisać	o-	nazwy czynności ogólnych
zupełnie	zupełny	zupełni-	-e	—
wyleczyć	leczyć	-leczyć	wy-	derywat aspektowy // derywaty charakteryzujące stopień efektywności akcji podstawowej
nieuk	nie uczyć się	nieuk-	-ø	nazwy wykonawców czynności
leczenie	leczyć	lecz-	-enie	nazwy czynności
uzdrowienie	uzdrowić	uzdrowi-	-enie	nazwy stanów
śpiewanie	śpiewać	śpiew-	-anie	nazwy czynności
granie	grać	gr-	-anie	nazwy czynności
częściowo	częściowy	częściow-	-o	—
rośnięcie	rosnąć	rośnię-	-cie	nazwy procesów
powiększanie	powiększać	powiększ-	-anie	nazwy procesów
niepewny	pewny	-pewny	nie-	nazwy zaprzeczone

Tekst 4. [Jerzy Szaniawski *Profesor Tutka. O męskiej dumie*]

derywat	podstawa słowotwórcza	temat słowotwórczy	formant	kategoria słowotwórcza
dziesięcioletni	dziesięć, lata	dzieci-...-let-	-o-, -ni	—
synek	syn	syn-	-ek	nazwy zdrobniałe (deminutywne)
ilustracja	ilustrować	ilustr-	-acja	nazwy wytworów czynności
odpowiedzieć	powiedzieć	-powiedzieć	od-	nazwy reakcji
równouprawnienie	równy, uprawnienie	równ-...-uprawnienie	-o-	—
młodzieniec	młody	młodzi-	-eniec	nazwy nosicieli cech
pański	pan	pań-	-ski	nazwy posesywne
sędzia	sądzić	sędzi-	-a	nazwy subiektów czynności
walka	walczyć	walk-	-a	nazwy czynności
wielowiekowy	wiele, wiek	wiel-...-wiek-	-o-, -owy	—
opór	opierać się	opór-	-ø	nazwy stanów
władca	władać	wład-	-ca	nazwy wykonawców czynności
ożenić się	żenić się	-żenić się	o-	derywat aspektowy
poetka	poeta	poet-	-ka	nazwy żeńskie
zamażpójście	za mąż pójść	zamażpójś-	-cie	nazwy czynności
rozejść się	iść	-jść-	roz(e)- się	formacje nazywające (wzajemne) oddalanie się
rozstanie	rozstać się	rozst-	-anie	nazwy czynności
panienka	panna	panien-	-ka	nazwy żeńskie
porozmawiać	rozmawiać	-rozmawiać	po-	formacje z charakterystyką ilościową akcji
rozmowa	rozmawiać	rozmow-	-a	nazwy czynności
bezpośredni	pośredni	-pośredni	bez-	nazwy zaprzeczone
głupiątko	głupi	głupi-	-ątko	(ekspresywne) nazwy nosicieli cech
kamyk	kamień	kam-	-yk + ucięcie -eń	nazwy zdrobniałe (deminutywne)
wyszukać	szukać	-szukać	wy-	formacje nazywające znalezienie przedmiotu wśród innych
przechylić się	chylić się	-chylić się	prze-	formacje charakteryzujące stopień intensywności i efektywności akcji
zachwyt	zachwycać	zachwyt-	-ø	nazwy stanów
zapewniać	pewny	-pewni-	za-...-ać	formacje kauzatywne

Tekst 5. [Kazimiera Iłkiewiczówna *Babunia*]

derywat	podstawa słowotwórcza	temat słowotwórczy	formant	kategoria słowotwórcza
babunia	baba	bab-	-unia	nazwy ekspresywne
chudziutki	chudy	chudzi-	-utki	nazwy ekspresywne
ogródek	ogród	ogród-	-ek	nazwy zdrobniałe
czepek	czepi(a)ć	czep-	-ek	nazwy subiektów czynności
chustka	chusta	chust-	-ka	nazwy zdrobniałe
skostniały	skostnieć	skostnia-	-ły	nazwy czynnościowe
Marcia	Marta	Marci-	t : ć	nazwy ekspresywne
Janek	Jan	Jan-	-ek	nazwy zdrobniałe
Janka	Jan	Jan-	-ka	nazwy żeńskie
Jadwisia	Jadwiga	Jadwi-	-sia	nazwy ekspresywne
krzykliwy	krzyczeć	krzyk-	-liwy	nazwy skłonnościowe
ciocia	ciotka	cio-	-cia	nazwy ekspresywne
Ewcia	Ewa	Ew-	-cia	nazwy ekspresywne
babcia	baba	bab-	-cia	nazwy ekspresywne

Tekst 6. [Julian Tuwim *Figielek*]

derywat	podstawa słowotwórcza	temat słowotwórczy	formant	kategoria słowotwórcza
przekomarzać się	komar	-komarz-	prze-...-a- // -aj- się	nazwy symilatywne
winko	wino	win-	-ko	nazwy ekspresywne
zacietrzewić się	cietrzew	-cietrzew-	za-...-i- // -ø- się	nazwy symilatywne
zasępić się	sęp	-sęp'-	za-... i- // -ø- się	nazwy symilatywne
osowieć	sowa	-sowi-	o-...-e- // -ej-	nazwy symilatywne
koziołek	koziół	koziół-	-ek	nazwy symilatywne
rozindyczyć się	indyk	-indycz-	roz-...-i- // -ø- się	nazwy symilatywne
zbaranieć	baranieć	barani-	z-	nazwy symilatywne

Uwaga: Związek czasowników *slaniać się* i *raczyć się* z rzeczownikami – odpowiednio – *słoń* i *rak* jest zdecydowanie wątpliwy. Poeta zestawiał je ze sobą raczej ze względu na podobieństwo brzmieniowe niż więź motywacyjną; jest to więc żart poetycki, przykład gry językowej*.

Tekst 7. [Leszek Kołakowski *O sławnym człowieku*]

Uwaga: W tekście zwraca uwagę duże natężenie nazw wykonawców czynności, z których część to neologizmy utworzone przez autora.

derywat	podstawa słowotwórcza	temat słowotwórczy	formant	kategoria słowotwórcza
plamiarz	plama	plami-	-arz	nazwy wykonawców czynności
nawlekacz	nawlekać	nawlek-	-acz	nazwy wykonawców czynności
słacz	słać	sł-	-acz	nazwy wykonawców czynności
wyciągacz	wyciągać	wyciąg-	-acz	nazwy wykonawców czynności
wydzieracz	wydzierać	wydzier-	-acz	nazwy wykonawców czynności
łamacz	łamać	łam-	-acz	nazwy wykonawców czynności
wyciskacz	wyciskać	wycisk-	-acz	nazwy wykonawców czynności
zapalacz	zapalać	zapal-	-acz	nazwy wykonawców czynności
rozbijacz	rozbijać	rozbij-	-acz	nazwy wykonawców czynności
zapinacz	zapinać	zapin-	-acz	nazwy wykonawców czynności

* Czasownikowym formacjom „odzwierzęcym”, pojawiającym się w wierszu Juliana Tuwima *Figielek*, poświęcony jest artykuł Adrianny Seniów, *Czasownikowe derywaty „odzwierzęce” w polszczyźnie historycznej i ich funkcja w wierszu Juliana Tuwima „Figielek”*, „Studia Językoznawcze. Synchroniczne i diachroniczne aspekty badań polszczyzny” 2016, t. 15, s. 103–113.

Inne derywaty występujące w tekście Leszka Kołakowskiego:

derywat	podstawa słowotwórcza	temat słowotwórczy	formant	kategoria słowotwórcza
brudas	brudny	brud-	-as (+ redukcja -n-)	nazwy nosicieli cech
rozmyślać	myśl	-myśl-	roz-... -a- // -aj-	formacje charakteryzujące intensywność akcji
wykonywać	wykonać	wykon-	-ywa- // -uj-	derywaty aspektowe
uzdolnienie	uzdolniony	uzdolnieni-	-e	nazwy cech abstrakcyjnych
ubranie	ubrać	ubr-	-anie	nazwy środków // obiektów czynności
pomyśleć	myśleć	-myśleć	po-	formacje z charakterystyką ilościową akcji
prześcignąć	ścignąć	-ścignąć	prze-	nazwy akcji komparatywnych
krótkotrwały	krótco, trwać	krótkotrwa-	-ły	—
wyćwiczyć	ćwiczyć	-ćwiczyć	wy-	formacje charakteryzujące stopień efektywności akcji podstawowej
nawlekanie	nawlekać	nawlek-	-anie	nazwy czynności
nitka	nić	nit-	-ka	nazwy zdrobniałe
zasłynąć	słynąć	-słynąć	za-	derywaty aspektowe
nauczyć	uczyć	-uczyć	na-	derywaty aspektowe
zaścielać	ścielać	-ścielać	za-	derywaty aspektowe
przyjść	iść	-jść	przy-	nazwy akcji scharakteryzowanych przestrzennie
zapałka	zapalić	zapał-	-ka	nazwy środków czynności
umiejętność	umiejętny	umiejętn-	-ość	nazwy cech abstrakcyjnych
niesprawiedliwość	sprawiedliwość	-sprawiedliwość	nie-	nazwy przeciwieństwa
niewielki	wielki	-wielki	nie-	nazwy zaprzeczone
sławny	sława	sław-	-ny	nazwy charakterystyczne
znacznie	znaczny	znaczni-	-e	—
podnosić	nosić	-nosić	pod-	nazwy akcji scharakteryzowanych sytuacyjnie
ciężar	ciężki	cięż-	-ar	nazwy nosicieli cech
podziw	podziwiać	podziw-	-ø	nazwy stanów
wyczyn	wyczyniać	wyczyn-	-ø	nazwy czynności
niesprawiedliwie	niesprawiedliwy	niesprawiedliwi-	-e	—
rozdzielać	rozdzielić	rozdziel-	-a-	derywaty aspektowe
uznanie	uznać	uzn-	-anie	nazwy rezultatu

Literatura

GRZEGORCZYKOWA R., 1981, *Zarys słowotwórstwa polskiego. Słowotwórstwo opisowe*, Warszawa.

GRZEGORCZYKOWA R., LASKOWSKI R., WRÓBEL H., red., 1998, *Gramatyka współczesnego języka polskiego. Morfologia*, Warszawa.

GRZEGORCZYKOWA R., PUZYNNIA J., 1979, *Słowotwórstwo współczesnego języka polskiego. Rzeczowniki sufiksalne rodzime*, Warszawa.

JAWORSKI M., 1987, *Podręczna gramatyka języka polskiego*, Warszawa.

JĘDRZEJKO E., KITA M., 2000, *Gramatyka polska. Podstawy wiedzy o budowie języka polskiego*, Warszawa.

KARPOWICZ T., 1999, *Gramatyka języka polskiego. Zarys*, Warszawa.

NAGÓRKO A., 1996, *Zarys gramatyki polskiej*, Warszawa.

NAGÓRKO A., 2010, *Podręczna gramatyka języka polskiego*, Warszawa.

POLAŃSKI E., NOWAK T., 2011, *Najnowszy podręcznik gramatyki języka polskiego*, Kraków.

RUSZKOWSKI M., 2003, *Analiza słowotwórcza. Ćwiczenia*, Kielce.

SENIÓW A., 2016, *Czasownikowe derywaty „odzwierzęce” w polszczyźnie historycznej i ich funkcja w wierszu Juliana Tuwima „Figielek”*, „Studia Językoznawcze. Synchroniczne i diachroniczne aspekty badań polszczyzny”, t. 15, s. 103–113.

STRUTYŃSKI J., 1994, *Zarys gramatyki polskiej. Cz. 2. Morfologia*, Kraków.

ŚMIECH W., 1986, *Derywacja prefiksalna czasowników polskich*, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk–Łódź.

TAMBOR J., 2006, *Stanisław Lem – fantasta o genialnej intuicji językowej*, „Postscriptum”, nr 1, s. 146–156.

ŻEBROWSKA B., 2015, *Pieszczotliwe określenia używane przy zwracaniu się do matki dawniej i dziś*, „Język Polski”, nr 5, s. 418–432.

Odpowiedzi i komentarze autorstwa Marcina Maciołka to doskonałe dopełnienie merytoryczne i (glotto)dydaktyczne książki *Wybieram gramatykę!*, nieocenione wsparcie i pomoc dla osób poznających język polski jako obcy, w środowisku instytucjonalnym, jak i samodzielnie. Kompetentne, wyczerpujące i przystępne odpowiedzi na zadania pozwalają uczącemu kontrolować własną pracę, śledzić postępy w znajomości języka, pogłębiać umiejętności językowe, wiedzę o języku i jego gramatyce oraz o komunikacji językowej, czasem eksperymentować z językiem, bawić się nim – dzięki zdobywanej w trakcie rozwiązywania zadań wiedzy.

Wybieram gramatykę! zyskuje nową wartość, stanowiąc jednocześnie – dzięki *Odpowiedziom...* – merytoryczno-praktyczne wsparcie dla uczących i poręczne, dostosowane do potrzeb uczącego się narzędzie poznawania języka polskiego, doskonalenia go, jak i pogłębiania wiedzy o jego gramatyce.

Z opinii wydawniczej
prof. dr hab. Małgorzaty Kity

Egzemplarz bezpłatny

ISBN 978-83-226-4589-5

9

788322 645895

Więcej informacji

